

Nekaj stvari je vrednih, lepo zajetih in s toplino pripovedovanih. Tako Večerna II, Bosna in Ema (pot dekleta v temo življenja). Dramatizirana satira «Karikature» (konferenca učiteljic) malo spominja na prizor iz Cankarjevih Hlapcev in je življensko gotovo resnična, ne škodilo pa bi ji ostrejše želo in več posmeška.

Splošen vtis knjige je temačen. «Vsi dnevi: e n (?) delavnik potán; vsa pota: žuljave roké; vse noči: e n (?) potok solzán; vsi pogledi: noži reza - jo či (sic!), besede: igle bodeče» (Iz noči). Povsod slog ni tako površno prisiljen.

Naj mi pisateljica oprostí, če so tudi katere moje besede — igle bodeče.

Pavel Karlin.

Knut Hamsun: Glad. Poslovenil Fran Albrecht. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Splošna knjižnica, zv. 58.

S pričujočim romanom smo uvrstili v naše prevodno slovstvo prvo delo zanimivega pisatelja, ki je v svetu zelo uvaževano poznan, mi pa do sedaj niti katere njegovih drobnih novel ali črtic nismo mogli čitati v slovenščini.

Avtor Gladu, rojen v avgustu leta 1860., je eden najboljših in najoriginalnejših zastopnikov moderne norveške literature, kot romanopisec prav gotovo najvažnejši. Nemški «Vodnik po sodobnem slovstvu», ki ga je uredil Hanns Heinz Ewers, pripoveduje o Hamsunu, da se je kot delavec, sprevodnik, natakar in delovodja potikal skoro po vsem svetu in si tekom tega svojega romanja v neprestanem pomanjkanju in dvobojih z življenjem ter v nepričakovanih, pustolovskih dogodivščinah nabral psihološko nenavadnih snovi za svoja literarna dela. Imenitni so njegovi romani: Misteriji, povest genialnega človeka, ki se v večni borbi z blaznostjo (Lombroso!), širokokreten in duhovit, šegavo ravnovesi nad prepadam življenja; Pan, iz papirjev poročnika Glahnsa, ki odkriva razmerja pisatelja do prirode; dalje Redaktor Lynge, več zbirk novel in igrokazov, in knjigi Viktorija, roman ljubezni (tiha sreča severnega življenja) in Blagoslovi zemlje (1918), ki riše v ostri karakteristiki in dušeslovno izredno močno nordijske kmetske tipe. Leta 1920. je dobil Hamsun Noblovo nagrado.

Roman Glad je značilen avtobiografski roman iz dobe, ko je pisatelj «pohajkoval in stradal po Kristijaniji, tem čudnem mestu, ki ga ne ostavi nihče, preden ga ni zaznamovalo...» Delo je trpko (kaj bi ne bilo!), temačno, često sarkastično, a polno fantazije in invencije. Analizi bolečnih občutenj revnega, gladujočega inteligenta se mestoma dokaj močno pozna vpliv Dostojevskega. V največje muke in najbednejša tiranstva gladu sije žarka luč nepremagljivega upanja, ki razliva nad dogodke, do dna osvetljuječe sestradančeva trpljenja, na mnogih mestih svoj spravljivi, bodreči svit. Pri vsej brezkraini bedi, ki jo razkriva, je knjiga nagnjena — bi rekel — v čudovit, skoraj pravljичni optimizem.

Prevod (po nemškem prevodu) udobno pripoveduje in gladko teče. Škoda, da Splošna knjižnica ne deluje več. Takih knjig bi še potrebovali.

Pavel Karlin.

Serbo-kroatisches Lesebuch. Akzentuierte Texte mit vollständigem Wörterverzeichnis. Von Karl H. Meyer u. A. Stojićević. Göttingen 1927.

Čitanka pod tem naslovom, predvsem delo na drugem mestu imenovanega avtorja, profesorja srbsko-hrvatske filologije na ljubljanski univerzi, je namenjena Nemcem-filologom. Vendar so štiva v njej izbrana z literarno-estetskega, ne morda z jezikovnega vidika. S pesmijo in s prozo (deloma v od-

lomkih) je zastopanih 16 srbskih in hrvatskih avtorjev (Njegoš, Mažuranić, Preradović, Đ. Jakšić, J. Jovanović Zmaj, Lazarević, Matavulj, Đalski, Kozarac, Voj. Ilić, Kranjčević, Dučić, Vidrić, Rakić, Nazor in Stanković); pri vsakem izvemo tudi najpotrebnejše biografske podatke. Gre torej za nekak kompromis: bravec naj spozna jezik, obenem pa naj se seznanja s srbsko-hrvatskim slovstvom.

Izbor štiva in število avtorjev sta opravičena z omejenim obsegom knjige. Zato tudi avtorja poudarjata, da je njuno delo samo čitanka, ne pa antologija, jed, ki naj vzbuja tek, ki pa nima namena nasititi.

Glavno vrednost knjige tvori akcent. Teksti so vseskozi akcentuirani, in sicer s stališča današnjega knjižnega jezika, ki se je glede akcenta že oddaljil od Vukovega. Zaradi neenotnosti srbskohrvatskega naglasa akcentuiranje pisateljev iz najrazličnejših pokrajin pač ni tako lahka reč. Stojčićević je opravil težko delo; za točnost nam je avtor sam najboljši porok.

Knjigi je dodan natančen slovar, ki obsega dobro tretjino vsega dela. Tu, se mi zdi, bi se dalo z manjšim tiskom prihraniti precej prostora v korist tekstem.

Knjigo bo s pridom uporabljal tudi Slovenec. Vsiljuje pa se nam misel, da bi bilo dobro, če bi tudi Slovenci dobili slično delo, nekoliko obširnejše, antologijo. Tako delo bi pospeševalo poznavanje srbskohrvatskega jezika, predvsem pa literature, pri tistih izobrazencih, ki nimajo volje (in časa), izbirati iz srbskohrvatske literarne produkcije najboljše, posezati pri čitanju po slovarju in premišljati o akcentu. V šoli bi tako delo bilo posebno dobro došlo.

Stojčićevićeva knjiga, ki se zdi sicer razmeroma draga (8 mark), je po svoji tehtnosti in tudi opremi vredna, da jo spoznajo vsi tisti, ki se поблиže pečajo s srbohrvaščino.

Mirko Rupel.

Hamza Humo: Grozdanin Kikot. Beograd 1927. Izdanje S. B. Cvijanovića.

Svojevrsten pojav v novejši srbski novelistiki. Povest nas po svoji razgibanosti, impresijonistični slikovitosti in lirični razueženosti spominja spisov, kakor sta n. pr. Kellermannova «Ingeborg» in Bartscheva «Die Salige». Po snovi obuja stare pastoralne idile. Po živahni izraznosti in zgoščenem slogu pa je značilen sad najnovejšega časa. Dejanje se zdaj zgosti v jarke naturalistične podobe, zdaj razbline v lahno nametane, svetle, trepetajoče barve, ki izražajo čisto čuvstvena nastrojenja. Zgodba o dveh ljubeznih, eni mladostno naivni, hrepenci in kolebajoči med poltenostjo in nežnim obožavanjem, drugi žgoči od sladostrastja, je pretkana s pisanim vezivom pravljice o Grozdanu in Grozdani in izvezena z bujnimi ornamentami vinogradniškega pejzaža.

Povest se dogaja od pomladi do jeseni v pokrajini, ki jo žge južno solnce in ki je sama gorka, strastna in razpaljena kakor ljudje. Po rebrih gričev so vinogradi s smokvami, malo višje pa planine z globoko padajočimi dolinami, kjer šume potoki. Vmes so pašniki, vasi in krčme, kjer se toči težko vino. To je svet, kjer se v solnčnem siju, med trtami in pod hladečimi krošnjami iščeta pravljica Grozdan in Grozdana. Iščeta se od pomladi do jeseni; njun pritajeni ljubezenski klic se oglašja kakor spremljevanje godbe: v njem je favnovska slast hrepenenja, ploditve, rasti, cvetja in sadu. Kdo sta ta božanska zaljubljenca? Poosebljenje same prirode, vobličena strast dveh ljubezni: do zrele Ivanke in do plahe pastirice Grlice. Čisto paganstvo. Zato bivši krščanski teolog Svrzimentija umrje od vina in od neizpolnjenih želj, a razpop Melentije hodi blazen po vaseh. Nič krščanskega ni nikjer, nobene ideje. Sama